

УДК 338:483:339.9

ЗДОБУТКИ ТА ВТРАТИ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ФІНАЛУ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ 2012 РОКУ

А. Манько, О. Кушнірчук-Ставніча

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Дорошенка, 41, м. Львів 79000 Україна, тел.: (032)239-46-03
E-mail: manko_a@ukr.net*

Розглянуто здобутки та втрати, а також сценарії розвитку туристичного бізнесу у Львівській області після завершення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. Здійснено перевірку на достовірність прогнозованих сценаріїв і прибутків Львівської області від проведення чемпіонату Європи з футболу. Внесено пропозиції щодо подальшої підтримки туристичного іміджу області для зміцнення її в'їзного туристичного потенціалу.

Ключові слова: чемпіонат Європи з футболу, ринок туристичних послуг, туристичний бізнес, управління туристичними потоками.

Проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 р. (ЧЄ) у чотирьох містах України активізувало розбудову туристичної інфраструктури, мобілізувало зусилля щодо формування туристичного іміджу країни та охопило усі сфери соціально-економічного, політичного, культурного, наукового життя цих чотирьох міст.

Підготовка до фінальної частини ЧЄ зумовила необхідність ґрунтовного наукового опрацювання цієї проблеми та розробки адекватних пропозицій щодо формування необхідних умов, які б задовольнили базові потреби іноземних туристів в Україні. Для цього було здійснено багато досліджень, які стали результатом згуртованих зусиль багатьох наукових інституцій та окремих науковців.

Так, до наукового обґрунтування процесу підготовки міст до фінальної частини ЧЄ долучились такі вчені, як А.О. Аветисова, С.В. Шепелева, Н.І. Ігнатова, О.К. Катерна, А.І. Субін, Е.А. Рейцен, П.Р. Левковець, В.С. Маруніч, О.І. Мельниченко, Т.Г. Васильців, І.М. Вакарчук. Вони надали низку цінних рекомендацій та тією чи іншою мірою спрогнозували економічний ефект, який могли отримати міста, в яких відбувався цей захід. Проте значна частина прогнозів не здійснилась, що зумовило потребу оцінки реального перебігу подій, реального економічного ефекту, отриманого від проведення ЧЄ, та помилок, які стали причиною недоотримання фінансових потоків.

Метою статті є дослідження особливостей розвитку туристичного бізнесу та його перспективних напрямків після проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 року, а також огляд здобутків і втрат, що стали наслідками цієї події.

Перш ніж оцінити здобутки та втрати від проведення фінальної частини ЧЄ з футболу, варто згадати про масштаби прибутків, які прогнозувались та розрахову-

вались різними установами. Так, експерти прогнозували подвоєння кількості туристів, які відвідають м. Львів [2]. За даними компанії Monitor Group, прибуток від перебування одного туриста на території міста в середньому мав скласти 411,4 дол. США. Враховуючи, що, загальний дохід у 2010 р. від усіх туристів приблизно становив 320,9 млн. дол. США [3], загальний дохід від перебування туристів у місті 2012 перевищив 641,8 млн дол. США, що становить 14,4% ВРП Львівської області. Отже, цілком обгрунтованим видавалось збільшення фінансування туристичного розвитку міста, адже саме від інтенсивності розбудови туристичної інфраструктури залежав обсяг надходжень до державного бюджету від туристичної галузі у майбутньому [12].

Однак міста, які приймали чемпіонат, не отримали тих прибутків, які прогнозувались до початку спортивного заходу. Так, за останніми підрахунками, баланс "Євро"-бюджету визначений як дефіцитний. Доходи, отримані від проведення заходу, не покривають мільярдних видатків. За оцінками експертів, в короткотерміновій перспективі від проведення чемпіонату Європи з футболу очікувалось отримання 300 млн. євро. Проте, за даними Б. Колеснікова (віце-прем'єр-міністра України), загалом держава витратила на Євро-2012 5,5 млрд доларів [10].

Серед очевидних втрат від Євро-2012 для економіки такі:

- коливання цін на ринку, зростання на певні групи споживчих товарів;
- підвищене фінансове навантаження на українських платників податків;
- від'ємне сальдо витрачених на підготовку Євро-2012 коштів, та коштів отриманих від перебування вболівальників.

Серед очевидних вигод для туристичного бізнесу від проведення згаданого спортивного заходу варто назвати такі:

- приблизно 100 км. нових і відремонтованих доріг (за період підготовки до Євро-2012 у м. Львів здійснено ремонтні роботи на дорогах, обсяг яких значно перевищує ті, які виконано за останні 20 років) [8];
- створено 10 тис. нових робочих місць, зокрема, у туристичному, готельному та ресторанному сегментах бізнесу;
- розширення можливостей громадського транспорту (закуплено понад 100 великих міських автобусів високого рівня комфортабельності);
- збудовано новий аеропорт "Львів" імені Данила Галицького – найбільший в Західній Україні за обсягом пасажиропотоку та за маршрутною мережею. В перспективі очікується залучення нових дешевих перевізників (лоукостерів);
- побудовано новий стадіон "Арена-Львів", який став одним з найбільших будівельних об'єктів за останні 40 років. Місткість стадіону – 34915 осіб. Цей об'єкт продовжує використовуватись після завершення фінальної частини ЧС для масштабних подій [8];
- розширення набору якісних послуг міста;
- створення низки нових і вдосконалення старих туристичних маршрутів;
- удосконалення вуличної розмітки та розміщення вказівників із назвами вулиць українською та англійською мовами.

Як свідчать статистичні відомості кількість іноземних та вітчизняних туристів у м. Львів почали зростати ще задовго до початку спортивної події. За обсягами ту-

ристичних потоків 2010 р. місто Львів посіло п'яте місце в Україні після АР Крим, Донецької області, міст Київ та Севастополь (таблиця 1).

Згідно з проведеним опитуванням, метою якого було виявлення рівня задоволеності базових потреб прибулих туристів, оцінки “задоволений” та “дуже задоволений” отримали такі аспекти організації чемпіонату:

- гостинність (75 балів із 100);
- відчуття безпеки (75 балів із 100);
- атмосфера в містах, що приймали чемпіонат (73 бали із 100);
- атмосфера в зонах публічних трансляцій (70 балів із 100);
- стадіони (98 балів із 100) [9].

Аспектами організації чемпіонату, з приводу яких вболівальники висловили незадоволення, є інформація, проживання, програма, комфорт у зонах публічних трансляцій [9].

Отже, проведення масштабного спортивного заходу дало змогу країні набути цінний досвід, яким варто скористатися для вдосконалення туристичної сфери та сфери обслуговування загалом. Для цього необхідно продовжити виконання завдань, поставлених перед управлінням туризму Львівської міської ради, які позиціонувались як головні під час підготовки до Євро-2012. Попри те, що цей захід уже завершився, описані завдання не втрачають своєї актуальності.

Таблиця 1

Кількість туристів та екскурсантів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності у 2010 році за регіонами, осіб
(за даними Міністерства інфраструктури України)

Адміністративно-територіальна одиниця	Усього туристів	У тому числі охоплених внутрішнім туризмом	Усього екскурсантів
	осіб		
Україна	2280757	649299	1953497
АР Крим	248750	144127	414789
Вінницька	38846	22511	21083
Волинська	52041	40280	27481
Дніпропетровська	105413	55503	25812
Донецька	138833	75258	30852
Житомирська	15875	10401	6244
Закарпатська	52080	32232	22053
Запорізька	88821	46227	55067
Івано-Франківська	53333	40296	646465
Київська	30088	10395	3573
Кіровоградська	19224	13488	6858
Луганська	35880	22414	20062
Львівська	153939	41705	56045
Миколаївська	35929	24016	11525
Одеська	103526	30988	84214
Полтавська	43049	26419	23656

Рівненська	39702	31906	11224
Сумська	45172	32977	40788
Тернопільська	19949	13389	13719
Харківська	138440	50253	29185
Херсонська	94156	84616	24497
Хмельницька	59806	46794	49744
Черкаська	36289	27317	24524
Чернівецька	64084	36732	6268
Чернігівська	24234	14911	10769
м. Київ	2047329	325936	63627
м. Севастополь	188572	93239	223373

*Джерело: [9]

Головними серед них є “розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства у туристичній сфері, участь у підготовці проектів нормативно-правових актів у туристичній сфері; заохочення новаторських тенденцій та експериментальних проектів у сфері туризму; проведення комплексного аналізу і прогнозування розвитку туризму у м. Львів, замовлення наукових, маркетингових та інших аналітичних досліджень, пов’язаних з його розвитком; визначення напрямів інформаційно-рекламної діяльності туристичного бізнесу; провадження інформаційної, рекламної та видавничої діяльності у галузі туризму, видання туристично-інформаційної та сувенірної продукції; підготовка і координація заходів в Україні та за кордоном, спрямованих на поширення знань про м.Львів, його історико-культурну спадщину, туристичний потенціал тощо; сприяння міжнародній співпраці, розробка програм і проектів з питань туризму, співпраця з органами влади інших країн, зокрема, містами-партнерами, міжнародними організаціями, зарубіжними установами; представлення м.Львова на міжнародних і вітчизняних туристичних заходах; забезпечення реалізації державної політики, регіональних програм, політики міської ради у галузі туризму та рекреації, зокрема, Стратегії підвищення конкурентоспроможності м.Львова до 2015 року, визначення перспектив і напрямів розвитку туризму у м.Львові” [7].

Умовою зміцнення іміджу міста як туристичного центру є поліпшення фінансового забезпечення, яке має здійснюватись за такими напрямками: фінансова підтримка інфраструктурних проектів міста; посилення бюджетного фінансування; залучення банківських установ до фінансування інфраструктурної модернізації міста; фінансування інноваційних ідей та формування туристичного інтересу до м. Львова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Підготовка до Євро-2012 на Львівщині [Електронний ресурс]. – (Сайт Львівської обласної державної адміністрації). – Режим доступу: <http://www.loda.gov.ua/ua/priorities/2012/preparation/>
2. Євро-2012 увеличит приток туристов в Украину в два раза [Електронний ресурс]. – (Обозреватель). – Режим доступу: <http://sport.oboz.ua/football/evro-2012-pritok-turistov-v-ukrainu-v-dva-raza.htm> . - (Спорт).
3. Роль туризму в економіці Львова [Електронний ресурс]. – (Сайт Інституту міста). – Режим доступу: http://www.city-institute.org/index.php?option=com_content&view=arti

- cle&id=131&Itemid=185 . – (Діяльність)
4. Васильців Т. Г. Фінансове забезпечення Євро-2012 [Електронний ресурс] /Т. Г. Васильців // Стратегічні пріоритети – 2009. - №4(13). - С. 94-99. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/SpPrior_13/14.pdf
  5. Кравчук І.В. Застосування ефективних антикризових заходів в управлінні фінансовими ресурсами на туристичних підприємствах України / І.В.Кравчук // Вісник Хмельницького нац ун-ту, 2009. – №5 – С.166-169. – (Серія «Економічні науки»).
  6. Семкин С. Поток українських туристів в Єгипет на 1 лютого 2011 года сократится на 40% [Електронний ресурс]/С. Семкин. –Режим доступу: <http://www.rbc.ua/rus/newsline/show/s-somkin-potok-ukrainskih-turistov-v-egipet-na-1-fevralya-31012011220000>
  7. *Офіційний портал Львівської міської ради*. Управління туризму. – Режим доступу: <http://www.city-adm.lviv.ua/adm/management/upravlinna-turizmu>
  8. *Топ-10 речей, які ми здобули завдяки Євро-2012* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lviv.travel/ua/index/about_lviv/top-10-things-that-we-have-gained-through-EURO-2012 . - (Офіційний туристичний сайт міста)
  9. Васильців Т. Щодо забезпечення ефективного використання туристичного потенціалу регіонів України після завершення Євро-2012 [аналітична записка] / Т. Васильців, Ю. Мігущенко / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/848/#_ftn26. – (Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України).
  10. Дубровик А. Євро-2012 в оцінках, фактах, коментарях [Електронний ресурс] / А. Дубровик // День. – 2012. – Вип. 112. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/230795>
  11. Кушнірчук-Ставнича О. М. Фінансові аспекти розвитку туристичного бізнесу в контексті професійного фіналу Чемпіонату Європи з футболу 2012 року / О. М. Кушнірчук-Ставнича, А. М. Манько // Вісник Львів ун-ту. Серія Міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 29. –Частина 2. – С. 113-119.

*Стаття: надійшла до редколегії 25.05.2012
прийнята до друку 06.06.2012*

GAINS AND LOSSES TOURIST BUSINESS AFTER COMPLETION EUROPEAN CHAMPIONSHIP IN 2012

A. Man'ko, O. Kushnirchuk-Stawnycha

*Lviv National Ivan Franko University
str. Doroshenko, 41, Lviv 79000 Ukraine, tel.: (032) 239-46-03
E-mail: manko_a@ukr.net*

We consider gains and losses, as well as scenarios of tourism in Lviv region after the finals of the European Football Championship in 2012 carried out checks on the reliability and profits projected scenarios Lviv region on the European Championship finals. The suggestions for further support tourism image of the region to strengthen its inbound tourism potential.

Keywords: football championships, tourism market, tourism industry, tourism management flows..

ДОСТИЖЕНИЯ И ПОТЕРИ ТУРИСТИЧЕСКОГО БИЗНЕСА ПОСЛЕ ЗАВЕРШЕНИЯ ФИНАЛА ЧЕМПИОНАТА ЕВРОПЫ ПО ФУТБОЛУ 2012 ГОДА

А. Манько, О. Кушнірчук-Ставніча

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Дорошенко, 41, г. Львов 79000 Украина, тел.: (032) 239-46-03
E-mail: manko_a@ukr.net*

Рассмотрены достижения и потери, а также сценарии развития туристического бизнеса в Львовской области после завершения финальной части чемпионата Европы по футболу в 2012 г. Совершено проверку на достоверность прогнозируемых сценариев и доходов Львовской области от проведения чемпионата Европы по футболу. Внесены предложения по дальнейшей поддержке туристического имиджа области для усиления ее въездного туристического потенциала.

Ключевые слова: чемпионат Европы по футболу, рынок туристических услуг, туристический бизнес, управление туристическими потоками.